

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

PLAN VAN AANPAK

Tussentijdse evaluatie van het
Impulsprogramma Ruimtevaartconomie,
2023

27 oktober 2023
Evaluatiecel,
Afdeling Strategie en Coördinatie
Afdeling Onderzoek
Afdeling Ondernemen en Innoveren

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
1 Inleiding.....	3
2 Aanleiding voor en bepalingen m.b.t. de tussentijdse evaluatie	4
2.1 Aanleiding.....	4
2.2 Bepalingen inzake de tussentijdse evaluatie.....	4
3 Beleidscontext.....	5
3.1 Beknopte historiek.....	5
3.2 Het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie.....	5
3.2.1 Kader	5
3.2.2 Luik 1: Flanders Space – een ondersteunend triple-helix-platform.....	6
3.2.3 Luik 2: Focus op talent – toeleiding van onderzoekers naar ruimtevaart via onderzoeksmandaten	7
3.2.4 Luik 3: Focus op competitiviteit en ondernemerschap.....	7
3.2.5 Luik 4: Focus op internationale programma’s.....	9
3.2.6 Luik 5: Focus op wetenschapscommunicatie	9
3.2.7 Budget.....	10
3.3 Ontwikkelingen in de beleidscontext.....	10
4 Doelstellingen en beoogde resultaten	11
4.1 Uitgangspunten voor de evaluatie.....	11
4.2 Doelstellingen van de tussentijdse evaluatie.....	11
4.3 Beoogde resultaten.....	12
5 Kijrtlijnen en draagwijdte van de tussentijdse evaluatie	14
5.1 Tussentijdse evaluatie t.o.v. volledige evaluatie.....	14
5.2 Inhoudelijk.....	14
5.3 Tijds kader	15
5.4 Recente relevante beleidsevaluaties	15
5.5 Input van het voorwerp van de evaluatie.....	15
6 Evaluatielijken.....	16
6.1 Ex-postluik.....	16
6.1.1 Beleidsplanning en -realisatie.....	16
6.1.2 Werking en governance	17
6.1.3 Financiële analyse	17
6.1.4 Specifieke aandachtspunten.....	17
6.1.5 Systeemperspectief.....	18
6.1.6 Impulsprogramma als beleidsinstrument.....	18
6.2 Ex-anteluik.....	18
6.3 Conclusies en aanbevelingen	19
7 Evaluatieonderdelen, -methodologieën en procedure	20
7.1 Onderdelen van de evaluatie en methodologieën	20
7.2 Procedure.....	20
7.2.1 Bronnen.....	20
7.2.2 Evaluator	20
7.2.3 Verloop	20
7.2.4 Nazorg.....	21
7.3 Planning.....	21
8 Informeren van en afstemming met het evaluatievoorwerp	23
9 Uitvoering en procedureel verloop van de evaluatie	24
9.1 Algemeen.....	24
9.2 Beschikbaarheid van documenten.....	24
10 Communicatiebeleid	25

1 Inleiding

Voortbouwend op eerdere beleidsinitiatieven voor het domein ruimtevaart¹ keurde de Vlaamse Regering op 2 april 2021 het “Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie” voor de periode 2021-2024 goed². Dit programma is erop gericht om de positie van Vlaanderen te versterken, zowel ten opzichte van (initiatieven op) het federale als het Europese beleidsniveau, door binnen de eigen bevoegdheden een flankerend beleid uit te werken inzake ruimtevaarteconomie. Hierbij wordt vertrokken vanuit de eigen sterktes en wordt er ingespeeld op de groeiende socio-economische impact van de ruimtevaart op de moderne samenleving.

Het impulsprogramma is opgebouwd uit vijf luiken:

1. Een ondersteunend triple-helix-platform – Flanders Space
2. Focus op talent – toeleiding van onderzoekers naar ruimtevaartonderzoek
3. Focus op competitiviteit en ondernemerschap
4. Focus op internationale programma's
5. Focus op wetenschapscommunicatie

Aanvullend op de goedkeuring van het impulsprogramma door de Vlaamse Regering volgden in 2021 nog twee nota's aan de Vlaamse Regering waarin de financiering van specifieke aspecten van het impulsprogramma geregeld werden. Zo regelt de nota aan de Vlaamse Regering van 2 juli 2021³ de financiering van de ESA⁴ Business Incubation Centres (BIC), in het kader van luik 3 van het impulsprogramma. Op 12 november 2021 keurde de Vlaamse Regering vervolgens de financiering goed⁵ van “SPA@E – The HUMAN QUEST”, dat binnen luik 5 van het impulsprogramma rond wetenschapscommunicatie kadert.

Het impulsprogramma omvat tevens bepalingen over de evaluatie ervan. Zo wordt in 2026 een volledige en in 2023 een tussentijdse evaluatie van het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie voorzien. Het voorliggende plan van aanpak concretiseert deze tussentijdse evaluatie.

¹ Zie sectie 3.1

² Nota aan de Vlaamse Regering van 2 april 2021 betreffende het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie en het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering houdende de herverdeling van de begrotingsartikelen van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 in het kader van het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie (VR2021.0204.DOC.0336). Dit ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering houdende herverdeling van begrotingsartikelen werd vervolgens goedgekeurd, zie ook: <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1035471¶m=informatie>.

³ Nota aan de Vlaamse Regering van 2 juli 2021 betreffende het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie: Financiering ESA-BIC imec.istart binnen Luik 3: Ondernemerschap en het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering houdende de herverdeling van begrotingsartikelen van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 in het kader van het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie (element ESA-BIC imec.istart) (VR2021.0207.DOC.0740). Dit ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering houdende herverdeling van begrotingsartikelen werd vervolgens goedgekeurd, zie ook: <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1035855¶m=informatie>.

⁴ European Space Agency

⁵ Nota aan de Vlaamse Regering van 12 november 2021 betreffende het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie: Financiering ‘Supernova Space’ (nieuwe naam: ‘SPA@E – The HUMAN QUEST’) binnen Luik 5: Focus op wetenschapscommunicatie en het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering over de toekenning van de subsidie voor ‘SPA@E – The HUMAN QUEST’ aan SPA@E – The HUMAN QUEST binnen het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie (VR2021.1211.DOC.1242). Dit ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering houdende herverdeling van begrotingsartikelen werd vervolgens goedgekeurd.

2 Aanleiding voor en bepalingen m.b.t. de tussentijdse evaluatie

2.1 Aanleiding

De nota aan de Vlaamse Regering van 2 april 2021 waarbij het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie werd goedgekeurd omvat onder sectie 2.7 bepalingen over de evaluatie van dit impulsprogramma. Deze bepalingen betreffen enerzijds de tussentijdse evaluatie eind 2023 en anderzijds een volledige evaluatie in 2026.

De Inspectie van Financiën benadrukte in haar advies bij de Nota aan de Vlaamse Regering van 2 april 2021 de nood aan deze tussentijdse evaluatie. Hierbij achtte de Inspectie van Financiën het strikt noodzakelijk dat er reeds in 2023 een kritische en onafhankelijke externe evaluatie wordt uitgevoerd gericht op de doelmatige inzet van de middelen, opdat een eventuele verderzetting van het impulsprogramma na 2024 en uiteindelijk na 2026 zou kunnen overwogen worden.

2.2 Bepalingen inzake de tussentijdse evaluatie

De tussentijdse evaluatie is erop gericht om bijstellingen voor te stellen voor het impulsprogramma, onder meer op het vlak van effectiviteit en efficiëntie, over de vijf luiken heen. Specifiek voor luik 4, rond internationale programma's, wordt gestipuleerd dat in de tussentijdse evaluatie een eerste evaluatie van de procedure voor en de deelname aan oproepen moet worden voorzien.

Qua aanpak wordt vooropgesteld dat de evaluatie georganiseerd wordt door de evaluatiecel van het Departement EWI en dat hierbij een externe expert zal worden ingezet. Binnen de evaluatie zal tevens gebruik gemaakt worden van de praktijken en -mechanismen die VLAIO⁶ en het FWO⁷ inzetten voor de beoordeling van projecten en acties.

De start van de uitvoering van de tussentijdse evaluatie van het impulsprogramma wordt voorzien voor eind 2023.

⁶ Agentschap Innoveren & Ondernemen, <https://www.vlaio.be>

⁷ Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen, <https://www.fwo.be/>

3 Beleidscontext

3.1 Beknopte historiek

Het Impulsprogramma Ruimtevaartconomie bouwt voort op eerdere beleidsinitiatieven op het vlak van ruimtevaart. Tijdens de vorige legislatuur publiceerde VARIO⁸ in februari 2018 op vraag van de bevoegde minister het advies “Flanders’ Space” een strategie voor de Vlaamse ruimtevaartconomie⁹. Naar aanleiding van dit advies werd in eerste instantie een innovatief bedrijfsnetwerk (IBN) voor de ruimtevaartsector, “Space 4.0” opgericht. In 2019 nam het Vlaams Parlement een resolutie aan betreffende de uitbouw en valorisatie van de Vlaamse ruimtevaartconomie¹⁰. Deze resolutie vraagt de Vlaamse Regering om een aanpak uit te werken voor de Vlaamse ruimtevaartconomie, waarbij het volledige VARIO-advies “Flanders’ Space” als leidraad genomen wordt.

In het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024¹¹ werd in dit kader de volgende ambitie opgenomen: “We ondersteunen de Vlaamse ruimtevaartindustrie bij het bekomen van internationale ruimtevaartfinanciering”. Deze ambitie werd in de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024¹² onder de titel “Meer ondernemers en onderzoekers in EU-programma’s” hernomen.

Deze ambitie wordt in de Beleids- en Begrotingstoelichting (BBT) voor het begrotingsjaar 2021¹³ verder uitgewerkt. In deze BBT wordt aangehaald dat er weliswaar al een aantal doelstellingen van “Flanders’ Space” gerealiseerd zijn, maar dat het nu de bedoeling is om in de legislatuur 2019-2024 de ruimtevaart in Vlaanderen te “lanceren”. Hierbij wordt verwezen naar een ondertussen opgerichte taskforce. Deze taskforce buigt zich over de noden van de industrie en de onderzoekswereld (academia) en vertaalt de strategische opties die in “Flanders’ Space” naar voren worden geschoven in operationele activiteiten.

Naast een specifieke alinea over het impulsprogramma verwijst de BBT 2021 ook bij de rubriek over VITO¹⁴ naar de ruimtevaartconomie. Volgens de BBT wil VITO immers inzetten op samenwerking in het kader van de Vlaamse ruimtevaartconomie voor het onderzoeksdomein Duurzaam Landgebruik.

3.2 Het Impulsprogramma Ruimtevaartconomie

3.2.1 Kader

In 2021 werd dus aan deze beleidsambities invulling gegeven met de goedkeuring van de Nota aan de Vlaamse Regering van 2 april 2021 betreffende het Impulsprogramma Ruimtevaartconomie [...]¹⁵. Het Impulsprogramma bouwt voort op een werkdocument van de hierboven vermelde “triple helix”¹⁶-taskforce Ruimtevaart. In dit werkdocument werden 4 krachtlijnen geformuleerd inzake de noden die een Vlaams ruimtevaartbeleid dient in te vullen:

- Versterking van de competitiviteit;

⁸ Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen, <https://www.vario.be>

⁹ <https://www.vario.be/nl/adviezen-rapporten/advies-2-flanders-space-een-strategie-voor-de-vlaamse-ruimtevaartconomie>

¹⁰ Resolutie 1952 (2018-2019) – Nr. 2 ingediend op 24 april 2019 (2018-2019)

¹¹ <https://www.vlaanderen.be/publicaties/regeerakkoord-van-de-vlaamse-regering-2019-2024>

¹² <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2019-2024-economie-wetenschapsbeleid-en-innovatie>

¹³ https://fin.vlaanderen.be/wp-content/uploads/2020/12/2021_BO_Beleids-en-begrotingstoelichting_Economie-Wetenschap-en-Innovatie.pdf

¹⁴ <https://vito.be>

¹⁵ Zie voetnoot 2 voor het volledige opschrift.

¹⁶ Bestaande uit vertegenwoordigers van 3 geledingen: industrie (incl. koepelorganisaties), kennisinstellingen (universiteiten en onderzoeksinstituten) en de overheid

- Aantrekken en behouden van ingenieurs en experts;
- Ondersteuning van de deelname aan grote Europese ruimtevaartprogramma's;
- Focus op ondernemerschap, werkgelegenheid en de creatie van spin-offs.

Vanuit deze krachtlijnen werden tevens 4 speerpuntactiviteiten gedefinieerd:

- Dataverwerking en data-acquisitie waarbij in Vlaanderen proeftuinen voor de ontwikkeling van toepassingen in maatschappelijk relevante thema's (klimaatverandering, veiligheid, mobiliteit enz.) worden opgezet;
- O&O-financiering voor haalbaarheidsstudies, prototypes, innovatieve technologie en concepten, deelname aan internationale programma's;
- STEM-gediplomeerden een opportuniteit bieden om een duurzame loopbaan te starten in de Vlaamse ruimtevaartindustrie;
- Ondersteunen van het Vlaamse ondernemerschap voor applicatieontwikkeling gebaseerd op ruimtevaarttechnologie, en ondersteuning bieden voor het stimuleren van intrapreneurship bij de Vlaamse ruimtevaartspelers en voor de oprichting van Vlaamse upstream ruimtevaart-startups;
- Een link maken naar en bewaken van financieringsopportuniteiten bij de federale instanties (BELSPO¹⁷, ...), Europees (Horizon Europe, Europees ruimtevaartprogramma, CASSINI¹⁸, ...) en internationale instanties (Europese Commissie, ESA, NAVO, EDA¹⁹, ...).

Dit werkdocument benadrukte tevens dat de uitvoering van het programma dient te gebeuren vanuit het triple-helix-concept (industrie, kennisinstellingen en overheid) in combinatie met een thematische aanpak, om zo de verschillende clusters binnen de ruimtevaartindustrie te verbinden en de (relevante) Vlaamse maatschappelijke thema's als kapstok te gebruiken.

Op basis hiervan werd het impulsprogramma in 5 luiken ingedeeld:

1. Een ondersteunend triple-helix-platform – Flanders Space
2. Focus op talent – toeleiding van onderzoekers naar ruimtevaart via onderzoeksmandaten
3. Focus op competitiviteiten en ondernemerschap
4. Focus op internationale programma's
5. Focus op wetenschapscommunicatie.

3.2.2 Luik 1: Flanders Space – een ondersteunend triple-helix-platform

Flanders Space²⁰ bouwt als nieuw initiatief deels verder op het innovatief bedrijfsnetwerk Space 4.0 dat na een werkingsperiode van 3 jaar ten einde liep op 30 september 2021 en staat in voor 3 kerntaken:

- Initiëren, begeleiden en opvolgen van de verschillende actielijnen van het Vlaams impulsprogramma ruimtevaarteconomie;
- De relaties met de federale overheid (Wetenschapsbeleid, BELSPO) en internationale instellingen actief op het gebied van de ruimtevaart (ESA, EU, NAVO, ...) onderhouden en versterken, zodat Vlaamse bedrijven succesvol(ler) kunnen zijn in ruimtevaartprogramma's;
- Het aanspreekpunt zijn tussen de overheid en de ruimtevaartsector.

Deze kerntaken worden in het impulsprogramma verder aangevuld met en geconcretiseerd in een aantal activiteiten.

¹⁷ Federaal Wetenschapsbeleid, zie ook <https://www.belspo.be>

¹⁸ Competitive Space Start-ups for Innovation

¹⁹ European Defence Agency

²⁰ Zie ook <https://flandersspace.be>

Flanders Space wordt inzake het impulsprogramma aangestuurd vanuit een triple-helix-overleg (overleggroep Ruimtevaart) – bij de start – samengesteld uit:

- Vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en kenniscentra die deel uitmaken van de raad van bestuur van de VRI²¹ en door de VRI naar voren worden geschoven;
- Vertegenwoordigers van relevante kenniscentra die geen lid zijn van de raad van bestuur van de VRI;
- Vertegenwoordigers van ondernemerskoepels Unizo, VOKA en Agoria;
- Vertegenwoordigers van VLAIO, het Departement EWI en het FWO, die als waarnemers deelnemen.

De Vlaamse minister bevoegd voor het beleidsveld economie zit de overlegmomenten van Flanders Space voor. De VRI staat in voor het dagelijks beheer van Flanders Space²² en de dagelijkse werking wordt door VLAIO opgevolgd. Hiertoe werd ook een ministerieel besluit goedgekeurd, waarin een afspraken- en rapporteringskader is vastgesteld. In de verdere rapporteringsafspraken is hiertoe ook een set van 15 kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) vastgelegd alsook een verdere concretisering van de vooropgestelde governance en aansturing van Flanders Space.

3.2.3 Luik 2: Focus op talent – toeleiding van onderzoekers naar ruimtevaart via onderzoeksmandaten

Dit luik van het impulsprogramma is erop gericht om jong talent een opportuniteit te bieden om een duurzame loopbaan te starten en uit te bouwen in de Vlaamse ruimtevaartindustrie en tegelijk het ruimtevaartonderzoek in Vlaanderen naar een hoger niveau te tillen. Hiertoe worden twee soorten mandaten opgezet, enerzijds een aspirant-mandaat binnen het FWO en anderzijds een post-doc-mandaat via VLAIO:

- Een “Frank De Winne aspirant”-mandaat²³ laat jonge onderzoekers toe een doctoraat te behalen en zich te ontwikkelen tot strategisch denkende en innovatiegerichte onderzoekers. Het mandaat omvat strategisch basisonderzoek, gericht op middellangetermijntoepassingen in de ruimtevaartindustrie. Deze mandaten zijn geënt op het FWO-programma “aspirant strategisch basisonderzoek”. Een dergelijk mandaat laat ruime interactie toe met de industrie. Binnen het mandaat kunnen in het kader van vormingsnoden en carrièreplanning bv. ook stages bij bedrijven uitgevoerd worden.
- Een “Frank De Winne post-doc”-mandaat, ter ondersteuning van innovatie in de ruimtevaart-industrie is op de uitvoering van strategisch basisonderzoek gericht waarvan de resultaten leiden tot een meerwaarde voor het bedrijf of een op te richten ‘spin-off’. Dit sluit aan bij de reeds bestaande innovatiemandaten van VLAIO maar zijn specifiek geoormerkt op de ruimtevaartsector. Hierbij wordt een consortium gevormd met een Vlaams bedrijf, een Vlaamse kennisinstelling en een postdoctoraal onderzoeker, met als doel opname van ruimtevaarttechnologie of -applicaties bij een bedrijf of de transfer van ruimtevaarttechnologie of -kennis naar een bedrijf.

3.2.4 Luik 3: Focus op competitiviteit en ondernemerschap

Dit luik is gericht op het stimuleren van innovatie in de ruimtevaart, enerzijds door toegevoegde waarde te creëren via het zorgen voor een gunstig ondernemingsklimaat en het opzetten van programma's rond

²¹ Vlaamse Ruimtevaartindustrie v.z.w., <https://vri.vlaanderen>

²² Doorheen de tekst vermeldt dit plan van aanpak Flanders Space samen met VRI. Op het moment van de goedkeuring van het impulsprogramma was Flanders Space immers nog niet volledig opgestart. Daarom is in de toewijzing van doelstellingen, taken, rollen, enz. geen strikte opsplitsing gemaakt tussen Flanders Space en VRI – ook omdat de VRI instaat voor het dagelijkse beheer van Flanders Space.

²³ Frank De Winne is als ambassadeur voor de ruimtevaart in Vlaanderen bereid gevonden om zijn naam te verbinden.

opleiding en de creatie van spin-offs en anderzijds door expertise inzake de verankering van en werkgelegenheid in ruimtevaart in de regio te behouden en te stimuleren.

Dit luik wordt verder in 4 delen onderverdeeld:

- Space Labs - door praktijkgerichte samenwerkingsprojecten te voorzien om met ruimtevaartdata aan de slag te gaan;
- Start-ups – door ESA-BIC (Business Incubation Centres), alsook het Europees initiatief CASSINI;
- Bijkomende opportuniteiten voor starters - door het programma ‘innovatieve starterssteun’ in te zetten;
- Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO)²⁴ - door het PIO-programma in te zetten voor projecten waar de overheidsinstellingen optreden als “early adopter” inzake ruimtevaart-toepassingen.

3.2.4.1 Space Labs rond dataverwerking en -acquisitie

Hierbij is het de bedoeling om via laagdrempelige initiatieven een hefboom- en multiplicatoreffect te realiseren op investeringen in Europese ruimtevaartprogramma’s door het opzetten van praktijkgerichte samenwerkingsprojecten onder leiding van een onderzoeksinstelling (Space Lab) met geïnteresseerde partijen uit de overheid, bedrijfs- of onderwijswereld. Hierbij wordt via “trial and error” samen met experts uit de ruimtevaartsector onderzocht hoe al dan niet beschikbare datasets een oplossing kunnen bieden voor concrete problemen, uitdagingen of innovaties. Het is dus de bedoeling om gebruikmakend van data-acquisitie en verwerking van ruimtevaartdata toepassingen te ontwikkelen voor maatschappelijke relevante thema’s zoals klimaatverandering, veiligheid, mobiliteit, enz.

Flanders Space leden coördineren en faciliteren het samenbrengen van noden, aanbod en opportuniteiten. Concrete initiatieven worden opgezet in samenwerking tussen Flanders Space, de trekkende onderzoeksinstelling en bedrijven en geselecteerd door VLAIO²⁵.

3.2.4.2 Start-ups, ESA-BIC en CASSINI

Ook via start-ups kunnen investeringen in ruimtevaart terugvloeien naar de ruimere industrie en algemene toepassingen. Het “ESA Business Incubation Centre”-programma is hierop gericht en wordt ook door de Belgische overheid medegefinancierd. In lijn met de ESA-regels is er ook een regionale bijdrage vereist ter ondersteuning van innovatie en voor de begeleiding van de start-ups. Dit wordt via het imec.iStart-programma gerealiseerd²⁶. Flanders Space ondersteunt ESA-BIC door actief op zoek te gaan naar mogelijke kandidaten en ze te begeleiden bij het indienen van hun applicatie in het imec.iStart-programma.

CASSINI, Competitive Space Start-ups for Innovation, is een initiatief voor ruimtevaartondernemerschap van de Europese Commissie voor de periode 2021-2027. Het initiatief is gericht op kmo’s en bedoeld om het aantal start-ups in de ruimtevaart te verhogen, de marktpenetratie te verbeteren en de toegang tot publiek en privaat kapitaal voor zowel start-ups als kmo’s te vergemakkelijken. Flanders Space staat in voor het actief informeren, voorbereiden en begeleiden van kandidaat-start-ups naar dit Europese initiatief.

3.2.4.3 Bijkomende opportuniteiten voor starters, innovatieve starterssteun

Het experimentele programma ‘innovatieve starterssteun’ is gericht op starters die een pioniersrol vervullen binnen hun markt. Het vormt een combinatie van begeleiding (externe expertbegeleiding en klankbord &

²⁴ Zie ook: <https://www.innovatieveoverheidsopdrachten.be>

²⁵ Zie ook: <https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/space-labs>

²⁶ Dit aspect van het impulsprogramma is verder gedetailleerd in de Nota aan de Vlaamse Regering van 2 juli 2021 betreffende het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie: Financiering ESA-BIC imec.istart binnen luik 3: Ondernemerschap [...]

business case-advies) en steun. Flanders Space is hierbij het aanspreekpunt tussen de Vlaamse overheid en de ruimtevaartsector en speelt een actieve rol bij het informeren, aanmelden, voorbereiden en begeleiden van ruimtevaart start-ups bij de oproep “innovatieve starterssteun” van VLAIO.

3.2.4.4 Bijkomende opportuniteiten middels het PIO-programma

Ruimtevaartgerelateerde innovatieprojecten kunnen in het kader van het PIO-programma als overheidsopdrachten worden uitgevoerd wanneer de overheid het initiatief neemt om bepaalde innovatieve oplossingen te laten ontwikkelen of valideren. Verdere mogelijkheden worden in samenspraak tussen PIO en Flanders Space onderzocht.

3.2.5 Luik 4: Focus op internationale programma's

Flanders Space en VRI zullen regelmatige contacten onderhouden in de context van (het) ruimtevaart(beleid) en werken zowel op het federale, Europese als internationale niveau. Dit richt zich op onder andere het monitoren en bespreken van de deelname van Vlaamse actoren aan ESA-programma's, het leggen van de link tussen de doelstellingen van het impulsprogramma en de opportuniteiten die de ESA biedt. Via het federale niveau wordt ook een bijkomende hefboom gerealiseerd en wordt voor terugkoppeling gezorgd naar en van het Europese naar het regionale niveau.

Behalve via het federale niveau, wordt ook met de ESA zelf overlegd in functie van de noden van Vlaanderen gebruikmakend van de Vlaamse sterktes. Hiertoe neemt Flanders Space een “technology mapping” voor haar rekening. Behalve met de ESA worden ook rechtstreekse contacten gelegd met o.a. de Europese Commissie, NAVO en EDA. Flanders Space moet er mee voor zorgen dat de Vlaamse bedrijven klaar staan om succesvol te zijn en te blijven in de Europese programma's.

Behalve met het federale, Europese en internationale niveau legt Flanders Space ook actief contact met buitenlandse ruimtevaartagenschappen met het oog op concrete samenwerking.

Dit luik heeft specifiek tot doel de slaagkans van Vlaamse ruimtevaartbedrijven te verhogen bij internationale selecties. Daarnaast zorgt Flanders Space er tevens voor dat de bestaande innovatie-instrumenten ten volle worden ingezet om hogervernoemde uitdagingen aan te pakken en projecten op te zetten die de competitiviteit van de Vlaamse actoren in een Europese en internationale context ten goede komen.

3.2.6 Luik 5: Focus op wetenschapscommunicatie

Ruimtevaart is een fascinerend domein, niet alleen voor de professionele actoren, maar ook voor de jongeren en de burger in het algemeen. Het luik wetenschapscommunicatie maakt dan ook integraal deel uit van het Impulsprogramma. Flanders Space zal hiertoe in contact treden met de volkssterrenwachten en andere relevante actoren – zoals Astropolis in Oostende - die werken rond (communicatie over) ruimte en ruimtevaart naar het grote publiek. Het is ook de bedoeling dat Flanders Space de volkssterrenwachten begeleidt bij het opstellen en indienen van dossiers voor EFRO²⁷-projecten.

Het impulsprogramma stelt eveneens de organisatie van een spraakmakende ruimtevaarttentoonstelling voorop²⁸. Dit evenement dient een unieke beleving te worden voor de Vlaming en moet een trefpunt zijn voor bedrijven uit de ruimtevaartsector en andere sectoren die meerwaarde kunnen geven of ontlenen aan de ruimtevaart. Deze ruimtevaarttentoonstelling wordt vanuit VLAIO ondersteund en opgevolgd.

²⁷ Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

²⁸ Dit aspect van het impulsprogramma is verder gedetailleerd in de Nota aan de Vlaamse Regering van 12 november 2021 betreffende het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie: Financiering 'Supernova Space' (nieuwe naam: 'SPA@E – The HUMAN QUEST') binnen luik 5: Focus op wetenschapscommunicatie [...]

Daarnaast ambieert het impulsprogramma een evenement gericht op het toegankelijk maken van wetenschap voor het brede publiek. De fascinatie die ieder van ons heeft voor de kosmos dient hierbij de rode draad te vormen. Dit evenement wordt opgevolgd vanuit het budget wetenschapscommunicatie.

3.2.7 Budget

Het impulsprogramma voorziet een initieel budget (VAK²⁹) voor een totaal van € 11.235.000 gespreid over de periode 2021-2026. Hiervan is € 10.345.000 voorzien binnen de huidige legislatuur die in 2024 afloopt en € 890.000 binnen de volgende legislatuur. Het budget buiten de legislatuur is bestemd voor de lopende mandatenwerking via FWO en VLAIO. Naast dit in het impulsprogramma voorziene budget, zijn er ook inhoudelijke delen van het programma die via andere kanalen, waaronder VLAIO, PIO, wetenschapscommunicatie en natuurlijk ook Europese en internationale middelen, worden gefinancierd.

3.3 Ontwikkelingen in de beleidscontext

Het regeerakkoord en de beleidsnota worden jaarlijks verder geconcretiseerd in de beleids- en begrotings-toelichtingen (BBT's³⁰). In de BBT Economie, Wetenschap en Innovatie begrotingsjaar 2022³¹ wordt verwezen naar het impulsprogramma en wordt aangegeven dat dit programma in 2022 op kruissnelheid komt. Specifiek wordt benadrukt dat er afstemmingen worden opgezet tussen de verschillende administraties in België om synergiën te onderzoeken. Hierbij wordt aangegeven dat er verder geijverd wordt voor meer transparantie en inspraak van Vlaanderen op federaal niveau m.b.t. de opvolging en het beheer van ESA-projecten met het oog op het bekomen van een hogere Vlaamse economische return.

Met betrekking tot het Impulsprogramma Ruimtevaartconomie vermeldt de BBT begrotingsjaar 2023³² nog specifiek dat er met de sector wordt overlegd in het licht van de interministeriële ESA-conferentie (op 7 november 2023) om zo samen te streven naar een sterke return voor de Vlaamse ruimtevaartindustrie.

Het luik van de BBT begrotingsjaar 2023 over evaluaties verwijst naar deze tussentijdse evaluatie van het impulsprogramma.

²⁹ Vastleggingskredieten, dit zijn kredieten ten belope waarvan bedragen tijdens een begrotingsjaar kunnen worden vastgelegd.

³⁰ Met deze beleids- en begrotingstoelichtingen worden per beleidsdomein (of voor een cluster van beleidsvelden) de prioriteiten voor het begrotingsjaar toegelicht en dit volgens dezelfde clustering van strategische doelstellingen, beleidsvelden en inhoudelijke structurelementen als in de beleidsnota van betreffend beleidsdomein (of voor betreffende cluster van beleidsvelden). Behalve een inhoudelijke en financiële vooruitblik over het komende begrotingsjaar ("BBT begrotingsjaar") wordt er ook inhoudelijk en financieel teruggeblikt op het afgelopen jaar ("BBT begrotingsuitvoering") en verder zijn er ook begrotingsaanpassingen in de loop van het jaar die aldus worden gerapporteerd ("BBT begrotingsaanpassing")

³¹ Zie <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1570563>

³² Zie <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1678194>

4 Doelstellingen en beoogde resultaten

4.1 Uitgangspunten voor de evaluatie

In de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 wordt in het kader van de doelstelling “een beleid gedreven door feiten en cijfers” het engagement aangegaan om de evaluatie-agenda van het departement nauwgezet uit te voeren. Hierbij wordt gespecificeerd dat de proportionaliteit van de evaluatie-aanpak in functie van de omvang van de betrokken organisaties en budgetten bekeken zal worden met het oog op het efficiënt besteden van tijd en middelen.

Dit engagement werd door de evaluatiecel van het Departement EWI geconcretiseerd in de eigen beleidsplanning voor de periode 2020-2024 en in een visienota inzake de rationalisatie van de evaluaties.

In deze documenten werden ook een aantal uitgangspunten³³ voor de uit te voeren evaluaties naar voren geschoven die in deze context worden toegepast:

- Alle evaluatiebepalingen (uit de regelgeving) dienen aan bod te komen.
- Evaluaties dienen te evolueren en te innoveren. “Platgetreden paden” worden vermeden.
- Evaluaties houden een goede balans tussen het ex-post- en het ex-anteperspectief. Concreet betekent dit dat het ex-anteperspectief meer aandacht moet krijgen en het ex-postperspectief beknopter wordt.
- Waar mogelijk/relevant wordt een systeembenadering ingebracht. Deze systeembenadering gaat in eerste instantie uit van het WTI-systeem en de beleidsdoelstellingenkaders waarin dit is ingebed.

Voorts werd in 2021 het Vlaamse overheidsbrede project “Vlaams Brede Heroverweging” (VBH) uitgevoerd. Dit project beoogde een grondige uitgavendoorlichting (spending review) en waar relevant een doorlichting van de kostendekkingsgraden binnen de Vlaamse begroting, met als doel de kwaliteit van de publieke financiën te verbeteren op vlak van efficiëntie en effectiviteit³⁴. Enerzijds zijn dit project en de analyses en rapporten ervan van belang als informatiebronnen³⁵ voor deze evaluatie. Anderzijds dienen de evaluatieresultaten ook input te kunnen leveren voor toekomstige uitgavedoorlichtingen. Het is immers de bedoeling op basis van de ervaringen met VBH in Vlaanderen op regelmatige basis uitgavendoorlichtingen op te zetten.

4.2 Doelstellingen van de tussentijdse evaluatie

Zoals aangegeven in sectie 2.1 stelt het impulsprogramma een tussentijdse evaluatie voorop, met als doel bijstellingen voor het programma te formuleren. Deze bijstellingen zijn onder meer gericht op het verbeteren van de effectiviteit en de efficiëntie van het programma, maar ook op andere evaluatie- of verbeteringsaspecten. Als specifiek punt binnen de tussentijdse evaluatie wordt een eerste evaluatie van de procedure en de deelname aan oproepen in het kader van luik 4 “Focus op internationale programma’s”³⁶ naar voren geschoven.

Zoals ook reeds aangegeven in sectie 2.1, benadrukt ook de Inspectie van Financiën de noodzaak van een tussentijdse evaluatie. De Inspectie van Financiën wijst er hierbij op dat deze dient na te gaan of de middelen doelmatig worden ingezet en dat op basis van de conclusies van de tussentijdse evaluatie beslist dient te worden over de voorzetting van het programma na 2024.

³³ De eerste twee uitgangspunten waren eerder ook al geldig, maar worden hier ter herinnering hernomen.

³⁴ Zie: <https://www.ewi-vlaanderen.be/nieuws/vlaamse-brede-heroverweging-binnen-het-beleidsdomein-ewi-naar-een-integrale-duurzame-vlaamse> voor de VBH-rapportering betreffende het beleidsdomein EWI.

³⁵ Zie: <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/dossiers/dossiers/de-vlaamse-brede-heroverweging>

³⁶ Zie sectie 3.2.5

4.3 Beoogde resultaten

Als resultaten van de tussentijdse evaluatie van het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie worden minstens onderstaande elementen verwacht:

- Ex-postperspectief: een analyse en beoordeling over de periode (minstens) vanaf de start van het impulsprogramma (2021) en vroeger indien relevant³⁷ in termen van:
 - De wijze waarop de doelstellingen en/of ambities van en verwachtingen ten aanzien van het impulsprogramma – binnen de verschillende luiken – tot nu toe werden vervuld (en/of al dan niet bijgesteld) in functie van het - evoluerende – Vlaamse, en ruimere, beleidskader, onder meer op het vlak van effectiviteit en efficiëntie;
 - De wijze waarop Flanders Space/VRI, VLAIO, FWO, het Departement EWI, en andere relevante actoren hebben bijgedragen aan – de realisatie van – deze doelstellingen en ambities;
 - Een financiële analyse van de inzet van de overheidsmiddelen en van de middelen verworven uit Europese en internationale bronnen;
 - In het bijzonder, een eerste evaluatie van de procedure voor en deelname aan oproepen (Luik 4 van het impulsprogramma);
 - Een systeemblik op de inpassing in en de bijdrage aan de beleidsdoelstellingenkaders (binnen de verschillende beleidsvelden en beleidsniveaus), waaronder: het Vlaamse W&I-beleid, met onder meer inbegrip van aspecten als wetenschapscommunicatie, Open Science en Open Data, kennisveiligheid³⁸, interdisciplinariteit van onderzoek en onderzoeksinfrastructuur, strategische autonomie, het Vlaams beleid (Vizier 2030, Visie 2050), de European Innovation Scoreboard, de Regional Innovation Scoreboard, de EU-doelstellingen, de SDG's, enz.;
 - Het impulsprogramma als beleidsinstrument.

- Ex-anteperspectief: een analyse en beoordeling m.b.t. de komende jaren, in eerste instantie de periode tot het einde van de huidige legislatuur/de voorziene “volledige” evaluatie en vervolgens tot het einde van de periode waarop het impulsprogramma van toepassing is (2026)), maar de analyse en beoordeling blikken voor zover relevant ook verder vooruit, in termen van:
 - de verdere voorziene (of al dan niet bijgestelde) – uitvoering/realisatie van - de doelstellingen en ambities van en verwachtingen ten aanzien van - het impulsprogramma;
 - De wijze waarop Flanders Space/VRI, VLAIO, FWO, het Departement EWI, en andere relevante actoren voorzien om verder bij te dragen aan – de uitvoering/realisatie van – deze doelstellingen en ambities;
 - Een financiële vooruitblik op de voorziene, nodige, mogelijke en in te zetten overheidsmiddelen in het kader van het impulsprogramma. Dit betreft zowel de middelen die direct binnen het impulsprogramma zijn voorzien als middelen die via andere kanalen (mogelijks) naar de inhoudelijke delen van het impulsprogramma stromen. Hierbij gaat bijzondere aandacht uit naar de geambieerde return (en de verhouding hierin tussen de verschillende beleidsniveaus binnen de Belgische context) uit Europese en internationale bronnen;
 - In het bijzonder, de verdere aanpak van de procedure voor en deelname aan oproepen (Luik 4 van het impulsprogramma);
 - Een naar de toekomst gerichte systeemblik op de inpassing in en de bijdrage aan de beleidsdoelstellingenkaders (binnen de verschillende beleidsvelden en beleidsniveaus), waaronder: het Vlaamse W&I-beleid, met inbegrip van aspecten als wetenschapscommunicatie,

³⁷ Zoals verduidelijkt in sectie 3.1 werkt Vlaanderen al langer aan beleid inzake ruimtevaarteconomie.

³⁸ Dit betreft het voorkomen van ongewenste overdracht van kennis en technologie naar of inmenging van andere landen, zie hierover onder meer: <https://vlir.be/nieuws/kennisveiligheid/>

Open Science en Open Data, kennisveiligheid, interdisciplinariteit en onderzoeksinfrastructuur, het Vlaams beleid (Vizier 2030, Visie 2050), de European Innovation Scoreboard, de Regional Innovation Scoreboard, de EU-doelstellingen, de SDG's, enz.;

- Het impulsprogramma als beleidsinstrument voor de toekomst.

➤ Conclusies en aanbevelingen.

Concreet moet de tussentijdse evaluatie leiden tot een eindrapportering waarin conclusies en aanbevelingen betreffende de (mogelijke) voortzetting van het programma zijn opgenomen en de resultaten van deze tussentijdse evaluatie zullen de basis vormen voor een eventuele bijstelling van het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie of van de uitvoering ervan door de betrokken stakeholders of van het ruimere beleid dat hierbij aansluit.

5 Krijtlijnen en draagwijdte van de tussentijdse evaluatie

5.1 Tussentijdse evaluatie t.o.v. volledige evaluatie

Het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie voorziet zowel in een tussentijdse als in een volledige evaluatie. (Deze “volledige” is voorzien op het einde van de looptijd voorzien in het impulsprogramma.) De bepalingen over de tussentijdse evaluatie zijn opgenomen in sectie 2.2 en zoals eerder vermeld, concretiseert dit plan van aanpak deze tussentijdse evaluatie.

Om de krijtlijnen en draagwijdte van deze tussentijdse evaluatie te verduidelijken en de verhouding tot de volledige evaluatie te duiden, wordt in deze sectie kort ingegaan op de bepalingen m.b.t. de volledige evaluatie.

Het impulsprogramma omschrijft deze volledige evaluatie als een onafhankelijke externe evaluatie waarbij bestaande resultaten van specifieke/afzonderlijke evaluaties van diverse componenten van het impulsprogramma worden geaggregeerd in een meta-evaluatie van het impulsprogramma. Voor de evaluatie van een aantal elementen van het impulsprogramma zijn immers al geijkte structuren voorzien waarvan de resultaten in deze evaluatie meegenomen dienen te worden

De volledige evaluatie neemt eveneens de vijf luiken van het impulsprogramma in beschouwing, op het vlak van o.m. effectiviteit en efficiëntie en is bedoeld om nodige bijstellingen aan het impulsprogramma te doen. Hierbij is voorgenomen om enkel de facetten van het impulsprogramma verder te zetten (of te versterken) die duidelijk een meerwaarde hebben aangetoond voor de doelstellingen van het impulsprogramma.

In het kader van deze volledige evaluatie wordt door de leden van Flanders Space, in samenwerking met het Departement EWI, FWO en VLAIO een zelfevaluatie opgesteld. Inzake de “Space Labs³⁹” wordt in de nota meegegeven dat de evaluatiemodaliteiten ervan bij de oprichting/opstart worden vastgelegd.

Deze volledige evaluatie is voorzien voor 2026.

Wanneer in dit document “de evaluatie” wordt vermeld, betreft dit de tussentijdse evaluatie tenzij dit specifiek anders vermeld zou worden.

5.2 Inhoudelijk

De tussentijdse evaluatie omvat in eerste instantie wat in het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie wordt vooropgesteld, maar is hier niet toe beperkt. Deze evaluatie dient ruimer te worden opgevat en dient rekening te houden met de beleidsontwikkelingen en de evolutie in de beleidscontext en dit op de verschillende (beleids)niveaus. De vooropgestelde doelstellingen en verwachte resultaten ervan zijn reeds in hoofdstuk 4 van dit plan van aanpak verduidelijkt en worden verder gedetailleerd in de evaluatieluiken opgenomen in hoofdstuk 6.

Doorheen het plan van aanpak wordt “het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie” als evaluatievoorwerp vermeld. Het impulsprogramma omvat echter de vijf luiken, de verschillende invalshoeken (zoals de luiken van het programma omschreven in sectie 3.2) en beleidsvelden (waaronder economie, innovatie, wetenschapsbeleid en wetenschapscommunicatie), heeft verschillende doelgroepen (bedrijven, onderzoekers, burgers, enz.) en omvat verschillende instrumenten en actoren (Flanders Space/VRI, actoren wetenschapscommunicatie, VLAIO, FWO, EWI, enz. – triple-/quadruple⁴⁰-helix-benadering) en de verschillende beleidsniveaus (Vlaams, federaal, Europees, enz.). In het kader de tussentijdse evaluatie dienen deze specifieke facetten op zich ook voldoende aan bod te komen.

³⁹ Zie ook: <https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/space-labs/wat-is-space-labs>

⁴⁰ Zie ook: <https://www.ewi-vlaanderen.be/speurgids/speurgids-2019-uitgelicht/innoveren-de-quadruple-helix>

Daarnaast mag niet vergeten worden dat VRI, als vzw die Vlaamse bedrijven, onderzoeks- en onderwijsinstellingen groepeerd die actief zijn in de ruimtevaart, een scope heeft die ruimer gaat dan enkel het Impulsprogramma Ruimtevaartconomie, al zijn deze verdere activiteiten er uiteraard mee verbonden.

Flanders Space en VRI brengen ook verschillende spelers samen. Het is dan ook essentieel dat deze partijen ook in hun verscheidenheid in deze tussentijdse evaluatie gehoord worden en hun inbreng kunnen leveren. Hiervoor kan worden gebruik gemaakt en worden voortgewerkt op initiatieven die reeds binnen Flanders Space/VRI zijn opgezet, maar er dient natuurlijk ook in het verloop van het evaluatieproces en bij de keuze en uitwerking van de methodologieën rekening mee gehouden worden.

5.3 Tijds kader

Het impulsprogramma stelt (sectie 2.7.1 van de nota) dat de start van de uitvoering van tussentijdse evaluatie eind 2023 wordt voorzien. Er wordt evenwel geen expliciet moment voor de afronding van de evaluatie voorzien. Op basis van de in dit plan van aanpak vooropgestelde werkwijze en timing (sectie 7.3) is de einddatum voor deze evaluatieprocedure vastgesteld op 30 april 2024.

5.4 Recente relevante beleidsevaluaties

In de voorbije jaren werden verscheidene beleidsevaluaties uitgevoerd, in eerste instantie binnen het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie⁴¹, die relevant (kunnen) zijn voor deze tussentijdse evaluatie.

5.5 Input van het voorwerp van de evaluatie

Voor de tussentijdse evaluatie van het impulsprogramma wordt maximaal gebruik gemaakt van de rapporteringen die in het kader van het programma zijn opgesteld en van de resultaten van opvolgings- en evaluatiemechanismen voor specifieke onderdelen van het impulsprogramma. Ook voor deze evaluatie worden de principes van de eenmalige bevraging en het zo veel mogelijk beperken van de administratieve lasten nageleefd. Het opstellen van een zelfevaluatie is pas voorzien in het kader van de volledige evaluatie en niet in het kader van de tussentijdse evaluatie.

⁴¹ <https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/strategisch-beleid/beleidsevaluaties/afgeronde-beleidsevaluaties>

6 Evaluatieluiken

Rekening houdend met de in het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie omschreven specifieke punten betreffende de tussentijdse evaluatie, de doelstellingen en de elementen die minstens als resultaat van de evaluatie worden verwacht en de krijtlijnen en draagwijdte van de evaluatie indachtig, worden volgende evaluatieluiken naar voren geschoven. Deze luiken dienen in de evaluatie-opdracht te worden opgenomen maar vormen geen exhaustieve opsomming. De gekozen evaluatieonderwerpen (per luik) zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden. Overlappingsen tussen de luiken zijn dan ook niet uitgesloten.

Het is bovendien de bedoeling dat de tussentijdse evaluatie van het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie verschillende dimensies belicht. Zoals eerder aangegeven betreft dit een ex-post- en ex-anteperspectief, maar ook: zowel een interne (vanuit het oogpunt van – de actoren binnen – het impulsprogramma zelf) als een externe invalshoek (door de ogen van doelgroepen, klanten, belanghebbenden, enz.); vanuit een lokaal, over regionaal, nationaal, Europees tot internationaal perspectief en zowel het impulsprogramma op zichzelf bekeken als in een systeemperspectief. Met systeemperspectief wordt bedoeld dat de evaluatie ook de systeemcontext in acht neemt, waarbij rekening gehouden wordt met andere (verwante) beleidsinstrumenten en -doelstellingen betreffende het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie en dit op verschillende beleidsniveaus en binnen verschillende doelstellingskaders.

6.1 Ex-postluik

Het ex-postluik van de evaluatie wordt uitgevoerd op een hoog aggregatieniveau. Er wordt maximaal gebruik gemaakt van de beschikbare rapporteringen en reeds uitgevoerde metingen, evaluaties en beoordelingen, door actoren binnen of van – initiatieven verweven met – het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie. Tevens wordt er rekening mee gehouden dat de beleidsdoelstellingen en -ambities evolueren en tegenwoordig niet noodzakelijk identiek zijn aan de beleidsdoelstellingen en -ambities die bij de start van het impulsprogramma golden.

6.1.1 Beleidsplanning en -realisatie

In dit luik wordt verwacht dat nagegaan wordt in welke mate en op welke wijze de doelstellingen en/of ambities zoals uitgewerkt in het impulsprogramma werden gerealiseerd en eventueel werden bijgesteld sinds de start van het impulsprogramma. De verwachte analyses en beoordelingen dienen te gebeuren rekening houdend met het ruime beleidskader en de evoluerende beleidscontext en in het bijzonder met de Vlaamse beleidsdoelstellingen. Hierbij wordt in eerste instantie uitgegaan van het Vlaamse W&I-systeem, het EW-beleid, het globale Vlaamse beleid maar ook het federale beleid, het EU-beleid en internationale beleidsontwikkelingen, die zowel direct verbonden zijn met ruimtevaarteconomie of hiermee verweven zijn. Doorheen de verschillende luiken van het impulsprogramma liggen de zwaartepunten hierin uiteraard telkens anders.

De verwachte analyse en beoordeling omvatten een inhoudelijke analyse waarbij onder meer de uitvoering van het impulsprogramma, de realisatie van de doelstellingen en/of ambities, het al dan niet inlossen van de verwachtingen, de geleverde prestaties, de evolutie ten opzichte van de situatie van voor de start van het impulsprogramma, enz. dienen te worden nagegaan. Hierbij wordt in eerste instantie uitgegaan van de doelstellingen en ambities die in het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie zelf, voor de verschillende luiken, zijn uitgezet, maar er wordt ook rekening gehouden met de ambities en noden die werden uitgezet in voorgaande beleidsdocumenten en -adviezen (sectie 3.1) maar ook met ontwikkelingen in de verwachtingen en ambities (zoals aangegeven in onder meer parlementaire vragen en vragen om uitleg in de bevoegde commissies van het Vlaams Parlement). Hierbij wordt tevens aandacht besteed aan de KPI's die aansluiten bij het ministerieel besluit m.b.t. Flanders Space zijn opgesteld, maar realisaties zowel van Flanders Space/VRI als van het impulsprogramma zijn uiteraard niet beperkt tot deze KPI's.

Op vlak van KPI's (ook ruimer dan deze m.b.t. Flanders Space), indicatoren en streefcijfers, zowel in het specifieke kader van het impulsprogramma als in het ruimere kader waarin instrumenten van het impulsprogramma zijn ingebed⁴², dient ook geanalyseerd te worden of deze ten aanzien van het juiste niveau of de juiste spelers zijn toegewezen, of deze adequaat en relevant zijn, en of ze geschikt zijn om – onderdelen van – het impulsprogramma naar te toekomst toe op te volgen.

6.1.2 Werking en governance

Doorheen het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie worden aan verschillende spelers, in eerste instantie, VLAIO, FWO, Flanders Space/VRI en het Departement EWI, maar ook aan ander actoren en stakeholders, en in de uitvoering ervan ook aan externe spelers, taken en rollen toegekend. Binnen dit evaluatielook wordt gefocust op hoe deze verschillende spelers deze taken en rollen hebben vervuld en hoe deze verschillende spelers hebben bijgedragen aan – de realisatie van – de doelstellingen en ambities van de – luiken of onderdelen van – het impulsprogramma.

Hierbij wordt ook een analyse gemaakt van de werking, aansturing en governance van enerzijds de verschillende spelers in de uitvoering van hun rollen en taken en anderzijds van het geheel van het impulsprogramma, en dit eveneens in licht van de – evoluerende – doelstellingen, ambities en verwachtingen. Uiteraard dient hierbij ook de samenwerking tussen en positionering van de verschillende spelers enerzijds binnen het impulsprogramma maar ook binnen het geheel van de – Vlaamse – ruimtevaarteconomie aan bod te komen. Hierbij wordt in het bijzonder aandacht besteed aan onder meer het leggen en versterken van relaties met de federale overheid, Europese en internationale instellingen en andere landen; de relaties met de bedrijfswereld; de relaties met spelers op het vlak van wetenschapscommunicatie en de relatie tussen de Vlaamse overheid en de ruimtevaartsector. Voor Flanders Space/VRI wordt hierbij ook rekening gehouden met de bepalingen inzake o.a. governance die opgenomen zijn in het afsprakenkader dat aansluit bij het ministerieel besluit m.b.t. Flanders Space.

6.1.3 Financiële analyse

Dit luik omvat een financiële analyse van de inzet van de overheidsmiddelen in het kader van het impulsprogramma. Dit betreft zowel de middelen die direct binnen het impulsprogramma zijn voorzien als middelen die via andere kanalen naar de inhoudelijke delen van het impulsprogramma stromen (VLAIO, PIO, wetenschapscommunicatie en Europese en internationale middelen).

De financiële analyse gebeurt op een geaggregeerd, beschouwend niveau, is niet bedoeld als audit, en bouwt verder en overstijgt het niveau van het nazicht van de jaarlijkse of projectmatige (financiële) rapporteringen. Een van de aspecten hierbij zijn eveneens de afspraken rond financiering die in het ministerieel besluit inzake Flanders Space zijn vastgelegd.

Daarnaast gaat bijzondere aandacht uit naar de tot nu toe gerealiseerde return (en de verhouding hierin binnen de Belgische context) uit Europese en internationale bronnen⁴³. Een specifiek aspect hierin is de Vlaamse “return on investment” van ESA-middelen⁴⁴.

6.1.4 Specifieke aandachtspunten

Zoals reeds eerder, onder andere bij de doelstelling van de tussentijdse evaluatie, aangegeven is in dit plan van aanpak stelt het impulsprogramma een aantal punten voorop waar de tussentijdse evaluatie zeker dient op in te gaan.

⁴² Zie ook sectie 6.1.4

⁴³ De dienst voor Monitoring and Evaluation of Research and Innovation (MERI) van Belspo publiceert hier onder meer informatie over, weliswaar op Belgisch niveau, zie ook: <https://meri.belspo.be>

⁴⁴ Hierover werden door het Vlaams Parlement, onder meer in de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie, verschillende vragen over beantwoord.

Zo wordt aangegeven dat de tussentijdse evaluatie zeker oog dient te hebben voor de efficiëntie en effectiviteit van het impulsprogramma (wat niet wegneemt dat ook andere evaluatieaspecten zoals duurzaamheid, robuustheid, coherentie, enz. aan bod dienen te komen). Hierbij dient ook nagegaan te worden wat de meerwaarde is die het impulsprogramma biedt/bodt ten opzichte van de situatie vooraf. Voor de instrumenten die onder meer bij VLAIO, FWO en imec zijn opgezet of voor projecten die in het kader van wetenschapscommunicatie, specifiek voor het impulsprogramma, zijn opgezet, dient nagegaan te worden hoe deze zich verhouden – ten minste op het vlak van effectiviteit en efficiëntie – ten opzichte van de algemene kanalen waarbij er (doorgaans) ook ruimte is voor aan ruimtevaartconomie gelinkte initiatieven.

Op het vlak van efficiëntie en effectiviteit dient de evaluatie ook aandacht te hebben voor welke andere (beleids)initiatieven er lopen buiten het kader van het impulsprogramma maar die wel een effect hebben op de ruimtevaartconomie.

Inzake effectiviteit en efficiëntie dient de evaluatie zeker te resulteren in leer- en verbeterpunten voor het impulsprogramma of voor de verdere toekomst.

Een ander specifiek aandachtspunt voor de tussentijdse evaluatie is dat deze een eerste evaluatie dient te omvatten van de procedure voor en deelname aan oproepen. Dit betreft dan hoofdzakelijk luik 4 van het impulsprogramma inzake de focus op internationale programma's.

6.1.5 Systeemperspectief

De breedte van het Impulsprogramma Ruimtevaartconomie, op het vlak van zowel beleidsonderwerpen (innovatie, ondernemerschap, innovatieve overheidsprdrachten, wetenschapscommunicatie, enz.) als op het vlak van betrokken spelers (triple/quadruple helix), vereist sowieso een systeemaanpak van de evaluatie. Niettemin dient de systeemaanpak binnen deze tussentijdse evaluatie nog verdere verwante aspecten te omvatten, waarnaar het impulsprogramma zelf niet expliciet de link legt. Dit betreft onder meer aspecten als defensie, strategische autonomie, kennisveiligheid, de aansluiting van het impulsprogramma bij de RIS-indicatoren (die als hoeksteen voor het Vlaamse innovatiebeleid worden beschouwd) maar ook geopolitieke of Europese ontwikkelingen; zoals New Space, de EU-ruimtetwet, de strategie voor een satelietdata-economie, fair en duurzaam ruimtegebruik, enz. en natuurlijk ook de ontwikkelingen, doelstellingen en ambities inzake ruimtevaart(economie) binnen de federale en Waalse overheid.

6.1.6 Impulsprogramma als beleidsinstrument

De tussentijdse evaluatie richt zich eveneens op leer- en verbeterpunten inzake het werken met een impulsprogramma rond beleidsprioriteiten in het algemeen.

6.2 Ex-anteluik

Zoals reeds is aangehaald onder de uitgangspunten voor de evaluatie (sectie 4.1), is het de bedoeling dat dit toekomstgericht evaluatieluik minstens een even belangrijk deel van de evaluatie vormt als het ex-postluik. De evaluatieresultaten dienen immers maximaal relevant te zijn voor de verdere beleidsvoering, -onderbouwing en -verantwoording en als leeraspect voor het geheel van het impulsprogramma, de Vlaamse overheid en de betrokken actoren. Dit betekent ook dat de meeste punten die reeds onder het ex-postluik omschreven zijn eveneens van belang zijn voor het ex-anteluik maar dan bekeken vanuit een toekomstperspectief.

Ook voor het ex-anteluik van de tussentijdse evaluatie geldt dat dit zowel benaderd moet worden vanuit de doelstellingen, ambities en verwachtingen van het impulsprogramma, hoe de verschillende actoren en stakeholders binnen het impulsprogramma hier een bijdrage aan (kunnen/zullen) leveren, enz. Hierbij dienen ook opnieuw de verschillende luiken en onderdelen van het impulsprogramma aan bod te komen, net als het systeemperspectief.

6.3 Conclusies en aanbevelingen

Hierbij worden de conclusies uit de verschillende luiken samengebracht en aangewend om tot een rapportering te komen met aanbevelingen voor eventuele bijsturing van het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie op korte termijn of voor de toekomst. Deze eindrapportering omvat minstens een beschrijving van de beleidscontext, geeft een toelichting over de evaluatiecontext en -aanpak, een overzicht van de ingezette methodes en middelen, de uitgevoerde analyses en de eraan verbonden beoordelingen en een overzicht van conclusies en aanbevelingen.

7 Evaluatieonderdelen, -methodologieën en procedure

7.1 Onderdelen van de evaluatie en methodologieën

De evaluatie dient te bestaan uit een ex-postluik en een ex-anteluid, en een goed evenwicht tussen beide luiken is essentieel bij de uitvoering ervan. Wat inhoudelijk in beide luiken aan bod moet komen, wordt toegelicht in Hoofdstuk 6.

De methodologieën die bij de uitvoering van de evaluatie minstens aan bod moeten komen, zijn:

- Documentenstudie, onder meer gebruikmakend van de beoordelingspraktijk en -mechanismen ten aanzien van projecten en acties bij VLAIO en FWO;
- Interviews, consultatie van de betrokkenen zoals: FWO, VLAIO, Flanders Space/VRI, VARIO, de Vlaamse overheid, partners en andere actoren binnen de verschillende beleidsthema's of -systemen, enz.
- Toekomstgerichte methodologieën ter ondersteuning van het ex-anteluid van de evaluatie.
- Een systeembenadering van de omgeving en de beleidskaders waarin het impulsprogramma zich bevindt (zowel ex post als ex ante).

De werkzaamheden in het kader van deze evaluatie moeten leiden tot een globale eindrapportering waarvan de inhoud in grote lijnen wordt omschreven in sectie 6.3.

7.2 Procedure

7.2.1 Bronnen

De volgende bronnen worden voor de evaluatie reeds als relevant beschouwd: het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie, zoals opgezet in de nota's aan de Vlaamse Regering, relevante regelgeving zoals onder meer vervat in het W&I-decreet, beleidsnota's en beleidsbrieven en andere relevante (systeem)evaluaties, de jaarverslagen en andere rapporteringsdocumenten. Dit wordt verder verduidelijkt onder sectie 9.2 m.b.t. de beschikbaarheid van documenten. Uiteraard is deze opsomming niet limitatief.

7.2.2 Evaluator

Voor de uitvoering van deze evaluatie zal een beroep gedaan worden op een externe consultant. Deze consultant zal worden aangesteld via de aanbesteding van een overheidsopdracht voor de uitvoering van bovenvermelde evaluatie. De consultant zal het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie beoordelen conform de evaluatieluiken hoger gedefinieerd en rekening houden met de doelstellingen, de verwachte resultaten van de evaluatie en de onderscheiden evaluatiedimensies.

Van de consultant wordt verwacht dat hij bij de uitvoering van zijn opdracht de onderscheiden evaluatieluiken vertaalt in een set van samenhangende en relevante evaluatievragen en in zijn werkplan voor uitvoering methodologieën aanwendt die tegemoetkomen aan de doelstellingen van de evaluatie en leiden tot de beoogde resultaten ervan en dit rekening houdend met de onderscheiden evaluatiedimensies. Verder zal de consultant bij de uitvoering van de evaluatieopdracht een beroep moeten doen op verschillende vormen van expertise en diverse stakeholders moeten raadplegen om de opdracht tot een goed einde te kunnen brengen.

De consultant moet alle onderdelen van de evaluatie op zich nemen en minstens de bronnen aanwenden die ter beschikking staan van deze evaluatie.

7.2.3 Verloop

De evaluatie wordt begeleid door een stuurgroep waarin vertegenwoordigers van het departement (met name van de evaluatiecel binnen de afdeling Strategie en Coördinatie en van de afdeling Onderzoek en de afdeling Ondernemen en Innoveren) zijn opgenomen. Verder wordt een vertegenwoordiger van de minister

in de hoedanigheid van waarnemer opgenomen in de stuurgroep. De externe consultant wordt uitgenodigd om deel te nemen aan de stuurgroep maar maakt er geen deel van uit.

De stuurgroep staat eveneens in voor de validatie van de interviewlijsten, tussentijdse resultaten, rapporten en andere stukken, voorstellen en/of andere op te leveren resultaten. De stuurgroep staat in voor het toezicht op en de begeleiding van het evaluatieproces. Dit betekent dat de stuurgroep waakt over het correcte verloop van het evaluatieproces en kan dit zo nodig bijsturen. De stuurgroep bewaakt tevens de kwaliteit van het geleverde werk en hiertoe vindt de rapportering over de evaluatie plaats aan de leden van de stuurgroep.

Tevens ziet de stuurgroep erop toe dat de externe consultant de evaluatieopdracht uitvoert in overeenstemming met de bepalingen van het opdrachtbestek en dat de werkzaamheden resulteren in een eindrapport met concrete aanbevelingen die inpasbaar zijn in de regelgeving.

De werking van de stuurgroep is neergelegd in een huishoudelijk reglement.

Op de eerste stuurgroepvergadering wordt ook het evaluatievoorwerp (in casu vertegenwoordigers van FWO, VLAIO en Flanders Space/VRI) uitgenodigd zodat betrokkenen kennis kunnen nemen van de aanpak die de externe consultant voor de uitvoering van de evaluatieopdracht voorstelt en ook om een aantal afspraken te kunnen maken.

Vooraleer de stuurgroep de eindrapportering finaal valideert, krijgt het evaluatievoorwerp de mogelijkheid om het ontwerp van eindrapportering na te lezen met het oog op de verbetering van materiële fouten. Vastgestelde materiële fouten moeten altijd verbeterd worden en conclusies of aanbevelingen die erop gebaseerd waren, moeten overeenkomstig aangepast worden. Voor het nazicht met het oog op de verbetering van materiële fouten krijgt het evaluatievoorwerp een week tijd en de verwachte periode waarin dit nazicht moet uitgevoerd worden, wordt ruim op voorhand aan het evaluatievoorwerp meegedeeld, zodat deze werkzaamheden opgenomen kunnen worden in de eigen planning.

Voor de dagelijkse opvolging van de evaluatiewerkzaamheden is een operationele werkgroep ingesteld. Deze bestaat uit de dossierbehandelaar voor de evaluatie (en zijn/haar back-up) die behoren tot de evaluatiecel en de medewerkers van het departement die bij het impulsprogramma betrokken zijn.

Het (enige) aanspreekpunt (SPOC) voor alle betrokkenen bij de evaluatie is de eerder vermelde dossierbehandelaar voor de evaluatie.

7.2.4 Nazorg

In het kader van de kwaliteitsbewaking en dit zowel wat betreft de dienstverlening van de evaluatiecel aan de beleidsvoorbereidende entiteiten en aan het voorwerp van evaluatie, is het de bedoeling om systematisch na afloop van een evaluatie een kwaliteitscontrole van het proces te maken. Hiervoor zal de evaluatiecel de betrokken partijen bij het voorwerp van de tussentijdse evaluatie uitnodigen, in eerste instantie VLAIO, FWO en Flanders Space/VRI, voor een nazorggesprek. Dit gesprek staat geheel los van de inhoudelijke uitkomst van de tussentijdse evaluatie, het gaat hier louter over het procesmatige aspect ervan. Uiteraard staat het de geëvalueerde(n) vrij ook hun mening te geven omtrent het inhoudelijke aspect maar dit is hier niet het kader voor.

7.3 Planning

De indicatieve planning voor de verdere voorbereiding en uitvoering van de evaluatie:

- Plan van aanpak, oktober 2023
- Afstemmen plan van aanpak met betrokken actoren, eind oktober 2023
- Aanbesteding evaluatie-opdracht, november 2023
- Gunning evaluatie-opdracht, december 2023

- Start evaluatie, eerste stuurgroepvergadering, midden december 2023
- Ontwerp van tussentijds rapport (door de consultant en) voor de stuurgroep, midden februari 2024
- Tweede stuurgroepvergadering, tweede helft februari 2024
- Ontwerp van eindrapportering voor de stuurgroep, eind maart 2024
- Derde stuurgroepvergadering, begin april 2024
- Nazicht van het ontwerp van eindrapportering op materiële fouten, midden april 2024
- Finale versie eindrapportering, eind april 2024
- Mededeling van de resultaten aan de directe betrokkenen (conform de communicatiestrategie, zie ook hoofdstuk 10 van dit Plan van Aanpak) betreffende (de resultaten van) beleidsevaluaties), eind april 2024
- Nazorggesprek over het verloop van de evaluatie, juni 2024

8 Informeren van en afstemming met het evaluatievoorwerp

Op 12, 17 en 18 oktober 2023 werden – online – overlegmomenten georganiseerd tussen vertegenwoordigers van de evaluatiecel van het departement en vertegenwoordigers van, respectievelijk, VLAIO, FWO en Flanders Space/VRI. Hierbij werden zowel de evaluatiepraktijk als de grote lijnen voor de aanpak van de geplande evaluatie toegelicht. Op basis van de dialoog tijdens dit overleg werd onderhavig plan van aanpak verder uitgewerkt.

Na validering binnen het departement werd dit concrete plan van aanpak op 23 oktober 2023 aan het vertegenwoordigers van VLAIO, FWO en Flanders Space/VRI bezorgd met de vraag om feedback en eventuele opmerkingen te bezorgen.

De bezorgde opmerkingen betroffen hoofdzakelijk de bekommernis dat er in de evaluatie voldoende rekening gehouden moet worden met de meerlagigheid van het evaluatievoorwerp. Zeker met dat het een evaluatie op beleidsniveau betreft en de evaluatie daarom, nog meer dan anders, meerdere doelstellingenkaders, op verschillende niveaus; via verschillende instrumenten; met betrokkenheid van uiteenlopende spelers en stakeholders; en al dan niet overlappende of specifieke indicatoren-, streefdoelen- of KPI-sets moet omvatten. Er dient dan ook gewaakt te worden over een juiste attributie van de doelstellingen, streefdoelen, enz. ten aanzien van enerzijds het beleid en anderzijds de spelers en stakeholders. Daarnaast dient de evaluatie er ook rekening mee te houden dat de betrokken spelers bovendien een werking hebben die ruimer is dan de scope van het impulsprogramma en dat de instrumenten die worden ingezet voor het impulsprogramma ook binnen een ruimer kader bestaan of een ruimer bereik hebben dan enkel de scope van het impulsprogramma.

In de ontwerpversie van het plan van aanpak werden deze punten aangestipt onder sectie 5.2. Voor het plan van aanpak wordt het voldoende geacht dat deze bekommernis in de bovengaande alinea aanvullend worden benadrukt. In het opdrachtbestek dat wordt uitgeschreven voor de overheidsopdracht in het kader van deze evaluatie, worden deze punten eveneens geëxpliciteerd.

Op het vlak van KPI's, indicatoren en streefcijfers is er onder sectie 6.1.1 een alinea toegevoegd om te verduidelijken dat deze niet enkel als informatie in de evaluatie meegenomen maar ook op zich geanalyseerd dienen te worden.

9 Uitvoering en procedureel verloop van de evaluatie

9.1 Algemeen

Zoals aangegeven in de voorgaande secties van dit plan van aanpak (o.a. sectie 7.2.2) wordt voor de uitvoering van de evaluatie onder meer een beroep gedaan op een externe consultant.

De consultant zal worden aangesteld via een aanbestedingsprocedure. Het is de bedoeling betreffende procedure in december 2023 op te starten. De evaluatiecel van de afdeling Strategie en Coördinatie (ASC) staat in voor het geheel van (de afhandeling van) de aanbestedingsprocedure van de opdracht van de consultant. Dit omvat zowel het voortraject, de eigenlijke aanbestedingsprocedure als de opvolging van de uitvoering van de opdracht.

9.2 Beschikbaarheid van documenten

Volgende informatie zal ter beschikking worden gesteld aan de consultant, hetzij als bijlage bij het , hetzij op de relevante website, hetzij elektronisch op te vragen bij het departement:

- Publieke documenten, of ter beschikking voor het opstellen van de offerte:
 - Het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie, zoals bevat in de Nota aan de Vlaamse Regering van april 2021 en de aanvullende nota's⁴⁵;
 - Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid en de wijzigingen aan betreffend decreet⁴⁶;
 - Regeerakkoorden, beleidsnota's en beleidsbrieven, beleids- en begrotingstoelichtingen⁴⁷;
 - Publieke Informatie over de actoren binnen het impulsprogramma zoals VLAIO, FWO, Flanders Space, VRI, enz. op onder meer hun respectievelijke websites⁴⁸;
 - Resolutie van het Vlaams Parlement inzake ruimtevaarteconomie⁴⁹ en verdere beleidsstandpunten of parlementaire stukken hierrond (zoals parlementaire vragen of vragen om uitleg);
 - Adviezen van VARIO, of andere adviesinstanties in deze materie, met in het bijzonder het VARIO-advies "Flanders' Space"⁵⁰;
 - Analyses en rapporten in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging (zie ook sectie 4.1)⁵¹;
 - Relevante eerdere evaluatierapporteringen, zoals inzake wetenschapscommunicatie⁵²;
 - Publieke rapporten van andere beleidsniveaus (Federaal, Europees, enz.)⁵³.
- Ter beschikking vanaf de plaatsing van de opdracht:
 - Ministeriële besluit(en) m.b.t. het impulsprogramma;
 - Rapporteringen volgens de afspraken vermeld in het impulsprogramma;
 - Beoordelingen en analyses van projecten en acties opgesteld door VLAIO en FWO;
 - Relevante beslissingen van en nota's/mededelingen aan de Vlaamse Regering;
 - Relevante eerdere evaluatierapporteringen die nog niet publiek zijn.

⁴⁵ Zie voetnoten 2, 3 en 5

⁴⁶ Via Vlaamse Codex: <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1018085¶m=inhoud>

⁴⁷ Via <https://www.vlaanderen.be/publicaties> of <http://www.vlaamsparlement.be>

⁴⁸ Zie voetnoten 6, 7, 20 en 21

⁴⁹ Zie voetnoot 10

⁵⁰ Zie voetnoot 9

⁵¹ Via: <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/dossiers/dossiers/de-vlaamse-brede-heroverweging> en <https://fin.vlaanderen.be/externe-studies/>

⁵² Via <https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/strategisch-beleid/beleidsevaluaties>

⁵³ Zie onder meer voetnoot 43

10 Communicatiebeleid

Zoals vastgelegd in de communicatiestrategie voor beleidsevaluaties⁵⁴ van het Departement EWI, wordt een evaluatierapport pas publiek vanaf het moment dat het beslissingsproces over de toekomst van het evaluatievoorwerp is afgerond.

Tijdens de periode daarvoor is het eindrapport vertrouwelijk en wordt het enkel ter beschikking gesteld aan de direct betrokken partijen, nl. de bevoegde minister, de leden van de stuurgroep die de evaluatie heeft begeleid en (vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp: de binnen het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie betrokken actoren (VLAIO, FWO en Flanders Space/VRI).

In principe kunnen de actoren binnen het impulsprogramma na de afronding van de evaluatieprocedure een beroep doen op de externe consultant om de resultaten van de tussentijdse evaluatie te laten toelichten, conform de hierboven omschreven communicatiestrategie. Hiervoor wordt een optie voorzien bij de aanbesteding voor deze evaluatieopdracht.

⁵⁴ Zie <https://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/strategisch-beleid/beleidsevaluaties/wat-beleidsevaluatie>